

בש"פ 5221/19 - מאיר לוזון נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5221/19

בש"פ 5384/19

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר בבש"פ 5221/19 והמשיב מאיר לוזון
בבש"פ 5384/19:

נגד

המשיבה בבש"פ 5221/19 מדינת ישראל
והמבקשת בבש"פ 5384/19:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
(השופט ע' דרויאן-גמליאל) במ"ת 68730-05-18
מיום 24.7.2019; בקשה להארכת מעצר לפי סעיף
62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה -
מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: י' באלול התשע"ט (10.9.2019)

בשם העורר בבש"פ 5221/19

והמשיב בבש"פ 5384/19: עו"ד שי שורר; עו"ד ליאור שביט

בשם המשיבה בבש"פ 5221/19

והמבקשת בבש"פ 5384/19: עו"ד חיים שויצר

החלטה

לפני ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' דרויאן-גמליאל) במ"ת 68730-05-18 מיום 24.7.2019 (בש"פ 5221/19) במסגרתה נדחתה בקשת העורר לעיון חוזר בהחלטה לעצרו עד תום ההליכים המשפטיים נגדו; ובקשה להארכת מעצר ב-90 ימים לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (בש"פ 5384/19).

הרקע לערר

1. ביום 31.5.2018 הוגש נגד העורר בבש"פ 5221/19 שהוא המשיב בש"פ 5384/19 (להלן: העורר) כתב אישום, עקב אירוע במהלכו נתפס בנמל תעופה בן גוריון, כאשר הגיע בטיסה מפראג עם משפחתו, בעודו מחזיק כ-16 ק"ג סם מסוג קוקאין מוחבא בשתי מזוודות. בהמשך אותו יום, נמצא גם בביתו סם מסוג קוקאין במשקל של 0.728 גרם. בשל מעשים אלו מיוחסות לעורר עבירות של יבוא סם מסוכן והחזקתו שלא לצריכה עצמית. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בבש"פ 5221/19 בערר, היא המבקשת בבש"פ 5384/19 (להלן: המדינה) בקשה להורות על מעצר העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.
2. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 24.7.2018, הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, והוא הופנה לשירות המבחן לקבלת תסקיר מעצר בעניינו. ביום 5.9.2018 הוגש תסקיר שירות המבחן, וביום 6.1.2019 הוגש תסקיר משלים. שירות המבחן ציין כי לעורר אין עבר פלילי למעט עבירת מס שביצע בשנת 2014, וכי קיים אורך חיים נורמטיבי עד אשר נקלע לקשיים כלכליים ומשבר נפשי בשנים האחרונות. בתסקיר הראשון שהוגש, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר, אך בתסקיר המשלים הומלץ על המשך מעצרו בפיקוח אלקטרוני.
3. ביום 9.1.2019 הורה בית המשפט (השופט ח' טרסי) על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. נקבע כי בשל חומרת מעשיו של העורר וחסר היכולת לתת בו אמון, אין מקום לשחררו ממעצר מאחורי סורג ובריח, וזאת על אף הזמן שחלף באותה עת ממועד מעצרו. על החלטה זו הגיש העורר ערר לבית משפט זה, אך לאור חזרתו בו ממנה לפי המלצת בית המשפט, הערר נדחה (החלטה מיום 24.1.2019 בבש"פ 515/19, השופט י' אלרון). העורר הגיש לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר בהחלטה להורות על מעצרו עד תום ההליכים, אך חזר בו ממנה והיא נמחקה ביום 29.4.2019.
4. ביום 2.7.2019 הגיש העורר בקשה נוספת לעיון חוזר, במסגרתה טען כי חל שינוי מהותי בעמדת המדינה בפרק הזמן שחלף, הואיל ובדיון שהתקיים בתיק העיקרי ביום 20.6.2019, המדינה טענה שהעורר היה "בלדר" בלבד. עוד טען כי חלה התפתחות פסיקתית באשר לשחרור ממעצר במקרים דומים וחמורים יותר, וכי הזמן הרב שחלף ממועד מעצרו, כ-15 חודשים, מצדיק בחינה מחדש של החלטת המעצר. ביום 24.7.2019 דחה בית המשפט המחוזי בקשה זו, בקבעו כי בתיאורו של העורר כ"בלדר" אין כדי להפחית מחומרת מעשיו ואין בדבר כדי להוות "שינוי ראייתי", וכי לא חלה כל "התפתחות פסיקתית", אלא אך ניתנו החלטות שונות על בסיס נתונים קונקרטיים שונים. עוד נקבע כי גם הזמן שחלף מתחילת מעצרו של העורר אינו חריג בנסיבות העניין, ואינו מצדיק בשלב זה עיון חוזר בהחלטה הקודמת. על החלטה זו נסוב הערר שלפני.

5. כמו כן ובמקביל, ביום 13.8.2019 הגישה המדינה בקשה להארכת מעצרו של העורר ב-90 ימים, החל מיום 27.8.2019. חרף התנגדות העורר, החלטתי על שמיעת הדיונים בערר ובבקשה במאוחד.

תמצית טענות הצדדים בערר

6. העורר שב וטען כי המדינה הצהירה מספר פעמים בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי שהעורר שימש רק "בלדר". לשיטתו, זהו שינוי מהותי ביחסה אליו, ושגה בית המשפט כאשר דחה את טענתו שמדובר בשינוי ראייתי המצדיק עיון חוזר. העורר העלה גם את חלוף הזמן ממועד מעצרו ואת ה"התחדשות הפסיקתית" כטעמים המצדיקים עיון חוזר בהחלטה על מעצרו. במסגרת זו הוא הפנה להחלטה בעניינו של נאשם אחר בפרשה אחרת (נאשם 6 במ"ת 19-01-14567) שהועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בנסיבות חמורות יותר. כן שגה בית המשפט בקביעתו שלא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופת מעצר וסמך ידו על ההחלטה למעצר עד תום ההליכים מיום 9.1.2019, שניתנה בניגוד להמלצת שירות המבחן. היה על בית המשפט לבחון באופן פרטני את המפקחים המוצעים ולבדוק את התאמתם לפקח עליו. אין די בכך שנקבע שאין לרוחש בו אמון. היה על בית המשפט לנמק קביעה זו.

7. מנגד טענה המדינה, כי הכלל בעבירות המיוחסות לעורר, ודאי בהתחשב בכמות העצומה של הסמים שנתפסו, הוא מעצר מאחורי סורג ובריח כאשר שחרור למעצר בית הינו חריג, והמקרה דנא לא נכנס בגדר החריג. זאת בהתחשב בסוג הסם שנתפס, שוויו והתסקירים שהוגשו בעניינו של העורר.

תמצית טענות הצדדים בבקשה להארכת מעצר

8. במסגרת הבקשה להארכת מעצר, טענה המדינה כי העבירות המיוחסות לעורר מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, וכן כי נסיבות ביצוע העבירה - יבוא סמים במהלך טיול בחו"ל בליווי בני משפחתו - מעידות על רמת סיכון גבוהה ועל נכונות ליטול סיכונים. ההליך העיקרי אמנם מתנהל בקצב שאינו משביע רצון, אולם האשם לכך רובץ לפתחו של העורר אשר עושה ככל אשר לא ידו לעשות כדי לסכל את המשך ניהולו התקין של ההליך, וכי לעת הזו קבועים שבעה מועדי הוכחות במהלך החודשים אוקטובר עד דצמבר 2019.

9. העורר בתשובתו שב על טענותיו שעלו במסגרת הערר שהגיש, וטען כי המדינה, אשר התמהמהה וכשלה בהעברת חומרי החקירה בעניינו לידי, אחראית לקצב ההתקדמות האיטי של ההליך. במסגרת זו הוא הצביע על כך שהיה עיכוב בהגשת תעודות חיסיון מטעם המדינה וכי רק בתחילת שנה זו נמצא חומר חקירה רחב היקף שלא גולה לעיני ההגנה. קצב ההתקדמות של המשפט, שלא באשמת העורר, ומשך הזמן הממושך מאז מעצרו, כ-16 חודשים כאשר אין צפי לסיום המשפט, מצדיקים לשיטתו את שינוי נקודת האיזון ואת דחיית הבקשה להארכת מעצר מאחורי סורג ובריח וקבלת בקשתו להמשך מעצרו בפיקוח אלקטרוני. כמו כן, היה על בית המשפט לקחת בחשבון את נסיבותיו האישיות והיותו אב לארבעה ילדים אשר אחד מהם נולד רק לפני חודשים בודדים.

דיון והכרעה

10. סעיף 21(א)(1)(ג)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) מקים חזקה של מסוכנות סטטוטורית של נאשם בעבירות סמים, בשל החשש כי יעלה בידו להמשיך בביצוע העבירות גם ממקום חלופת המעצר. על כן, הכלל בעבירות אלו הוא מעצר עד תום ההליכים המשפטיים, כאשר מעצר

באיזוק אלקטרוני או שחרור לחלופת מעצר מהווים החריג (בש"פ 5642/18 חג'אני נ' מדינת ישראל, פסקה 13(9.8.2018); בש"פ 4214/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 22(28.6.2018)). בערר שלפני, לא עלה בידי העורר להראות כי עניינו נכלל בגדר חריגים אלו.

11. ככלל, בהליך עיון חוזר בהחלטת מעצר לפי סעיף 52(א) לחוק המעצרים, יש לבחון האם ישנן עובדות חדשות, אם חל שינוי נסיבות או שיש בזמן שחלף, כדי לשנות את נקודת האיזון שבין האינטרס של הנאשם לבין האינטרס הציבורי, כך שראוי יהיה לשנות מההחלטה בעניין מעצרו (ראו: בש"פ 2/06 זילברפרב נ' מדינת ישראל(7.2.2006)). כדי שממצא חדש יוגדר כ"שינוי נסיבות" המצדיק שינוי ההחלטה, עליו להיות מידע אשר יכול היה להניע את בית המשפט מלתת את החלטתו המקורית, לו היה מודע למידע זה באותה העת (בש"פ 9437/17 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 12(6.12.2017)). במקרה זה, הגדרתו של העורר כ"בלדר" על ידי המדינה, אינה בגדר "שינוי נסיבה" או "עובדה חדשה" ובוודאי לא מהווה שינוי מהותי במערכת ראיות התביעה, שיש בו כדי להוות "מהפך ראייתי של ממש" או למצער לערער באופן משמעותי את המסד הראייתי הלכאורי (ראו: בש"פ 2296/16 חג'ג' נ' מדינת ישראל, פסקה 15(15.5.2016); בש"פ 7260/13 מדינת ישראל נ' כיאל, פסקה ט"ז(18.11.2013)).

12. גם חלוף הזמן מאז מעצרו של העורר אין בו כדי לשנות את נקודת האיזון לטובת המשך מעצרו בפיקוח אלקטרוני. הבחינה של חלוף הזמן מעת מעצרו של נאשם צריכה להיעשות בנסיבות העניין, כאשר ניתן לקחת בחשבון את חומרת העבירות המיוחסות לו, מידת המסוכנות שלו, התנהגותו במעצר וכן נסיבותיו האישיות (בש"פ 6286/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6(21.8.2006)). בעניינו, נוכח חומרת העבירות בהן מואשם העורר, העובדה שהתנהלותו שלו תרמה להתמשכות ההליכים, כפי שיפורט להלן, וברקע מכלול הנסיבות, חלוף הזמן אינו מצדיק, בעת הזאת, בחינה מחודשת של ההחלטה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

13. גם טענתו של העורר כי חלה "התחדשות פסיקתית" אשר שינתה את המצב המשפטי באופן המחייב בחינת ההחלטה מחדש, אין בה ממש. ההחלטות אליהן הפנה העורר ניתנו על בסיס נתונים קונקרטיים ולא שינו את המצב המשפטי שעל בסיסו ניתנה החלטת בית המשפט מיום 9.1.2019.

14. דינו של הערר על החלטת בית המשפט מיום 24.7.2019 להידחות אפוא. אך בכך לא סגי. כאמור, מונחת לפני גם בקשת המדינה להאריך את מעצרו של העורר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים. בעת בחינת בקשה מעין זו, גם בהתקיים עילה למעצר הנאשם עד תום משפטו, כבמקרה זה וכמפורט לעיל, על בית המשפט לאזן בין זכותו של הנאשם לחירות מצד אחד לבין אינטרס השמירה על בטחון הציבור וקיומו של הליך תקין מצד שני. במסגרת זו על בית המשפט להביא בחשבון, בין היתר, את מידת המסוכנות הנשקפת מהנאשם, חלוף הזמן ממועד מעצרו, חומרת העבירות המיוחסות לו ונסיבותיהן, וקצב התקדמות ההליך העיקרי (בש"פ 6298/18 מדינת ישראל נ' אלמליח, פסקה 7(13.9.2018); בש"פ 8319/18 מדינת ישראל נ' אמארה(29.11.2018); בש"פ 1280/19 מדינת ישראל נ' בדראן, פסקה 11(27.2.2019)).

15. מעיון בתיק העיקרי עולה כי הדיון בתיק נדחה בין היתר בשל בקשות שונות של באי-כוח העורר - לצרכי הידברות, לשם הוצאת תעודת חיסיון ובטענות לאי העברת חומרי חקירה - כאשר לא פעם בקשות אלו הוגשו בסמוך לדיון ואף ביום הדיון שנקבע. בית המשפט המחוזי הביע מורת רוחו מהתנהלות זאת של העורר, אותה כינה "חריגה ולא מקובלת" (החלטה מיום 22.5.2019). בית המשפט ציין התנהלות בעייתית זו שוב בהחלטותיו מיום 20.6.2019, ומיום

4.7.2019. כמו כן, לעת הזאת קבועים בזמן הקרוב שבעה מועדי הוכחות, ויש להניח כי בית המשפט המחוזי יקבע מועדים נוספים במידת הצורך להשלמת שמיעת הראיות בהקדם, לפי אילוצי יומנו. לכן אין מקום להורות על שחרור של העורר או לשינוי בתנאי מעצרו. זאת בהתחשב באמור ובחומרת מעשיו והמסוכנות העולה ממנו.

לאור זאת, אני נעתר לבקשת המדינה להארכת מעצרו של העורר ב-90 ימים החל מיום 27.8.2019 או עד למתן פסק דין בת"פ 68686-05-18 בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, לפי המוקדם.

ניתנה היום, י"ב באלול התשע"ט (12.9.2019).

שׁוֹפֵט
